

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/134/2023
Identifikačné číslo spisu:	8717201687
Dátum vydania rozhodnutia:	30.10.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8717201687.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne A. G., narodenej X. K. XXXX, C., P. XXX/XX, zastúpenej advokátom JUDr. Martinom Bašistom, Poprad, Štefánikova 8, proti žalovanému Š. G., narodenému XX. K. XXXX, C., Š. XXX/XX, zastúpenému advokátom JUDr. Petrom Behúňom, Poprad, Námestie sv. Egídia 44, o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 20C/8/2017, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 8. decembra 2022 sp. zn. 23Co/6/2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 8. decembra 2022 sp. zn. 23Co/6/2022 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Poprad (ďalej aj „prvoinštančný súd“ alebo „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo 17. septembra 2018 č. k. 20C/8/2017 - 262 I. zrušil podielové spoluvlastníctvo žalobkyne a žalovaného k rekreačnej chate súp. č. XXXX, postavenej na pozemku C-KN parc. č. XXX a k pozemku C-KN parc. č. XXX, zastavané plochy a nádvoría o výmere 310 m², všetko zapísané v katastri nehnuteľností vedenom Okresným úradom Poprad, odborom katastrálnym na liste vlastníctva č. XXX pre obec a katastrálne územie V, II. prikázal do výlučného vlastníctva žalovaného rekreačnú chatu súp. č. XXXX, postavenú na pozemku C-KN parc. č. XXX a k pozemku C-KN parc. č. XXX, zastavané plochy a nádvoría o výmere 310 m², všetko zapísané v katastri nehnuteľností vedenom Okresným úradom Poprad, odborom katastrálnym na liste vlastníctva č. XXX pre obec a katastrálne územie V, III. žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni z titulu jej podielu na nadobúdanej nehnuteľnosti sumu 53.266,66 eura do šesťdesiatich dní od právoplatnosti rozsudku, IV. žalobkyni uložil povinnosť zaplatiť na účet Okresného súdu Poprad súdny poplatok vo výške 1.249,50 eura do troch dní od právoplatnosti rozsudku, V. žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov konania. Výkonaným dokazovaním zistil, že strany sporu sú podielovými spoluvlastníkmi predmetných nehnuteľností, pričom podiel žalovaného je 7/24, podiel žalobkyne 17/24. Hodnota predmetu sporu je 75.200 eur. Z výpisu účtu žalobkyne zistil, že táto disponuje dostatkom finančných prostriedkov na vyplatenie podielu žalovaného. Žalovaný deklaroval svoj nehnuteľný majetok výpismi z listov vlastníctva, ktoré by mohol v prípade potreby predat' a získať tak dostatok finančných prostriedkov na vyplatenie podielu žalobkyne. Ďalej

zistil, že stavba nie je reálne deliteľná a navyše konflikty spoluvlastníkov by gradovali a znemožňovali jej využitie a preto zrušil podielové spoluvlastníctvo strán sporu a prikázal ju do výlučného vlastníctva žalovaného. Uviedol, že veľkosť podielov a účelné využitie veci nie sú jedinými hľadiskami, na ktoré súd musí prihliadnuť, ale má prihliadnuť aj na ďalšie skutočnosti a to skutočnosť, že spoluvlastník sa správal násilne voči ostatným spoluvlastníkom. Poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/33/2010, podľa ktorého pri rozhodnutí súdu komu nehnuteľnosť prikázať nie je absolútne rozhodujúce ani výška podielov, ani účelné využitie veci, ale ide o súhrn skutočností, ktoré sú v danej veci relevantné. Nehnuteľnosť prikázal do vlastníctva žalovaného s prihliadnutím na to, že účelné využitie preukazuje výlučne žalovaný. Mal za zrejmé, že žalobkyňa a jej rodina sa snažili skontrolovať stav predmetu sporu výhradne v čase, kedy žalovaný organizoval oslavy či stretnutia a pomerne direktívne, čo mohlo vyprovokovať prítomných k hrubým či vulgárnym výrazom. Prihliadol aj na to, že nehnuteľnosť využíva výlučne a stará sa o ňu žalovaný a preto mu ju prikázal do výlučného vlastníctva. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 257 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 18. decembra 2019 sp. zn. 23Co/48/2019 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie s výnimkou výroku o povinnosti žalobkyne zaplatiť súdny poplatok tak, že I. zrušil podielové spoluvlastníctvo žalobkyne a žalovaného k rekreačnej chate súp. č. XXXX, postavenej na pozemku C-KN parc. č. XXX a k pozemku C-KN parc. č. XXX, zastavané plochy a nádvoria o výmere 310 m², všetko zapísané na liste vlastníctva č. XXX, katastrálne územie V., II. prikázal do výlučného vlastníctva žalobkyne rekreačnú chatu súp. č. XXXX, postavenú na pozemku C-KN parc. č. XXX a k pozemku C-KN parc. č. XXX, zastavané plochy a nádvoria o výmere 310 m², všetko zapísané v katastri nehnuteľností na liste vlastníctva č. XXX, katastrálne územie V., III. žalobkyni uložil povinnosť zaplatiť žalovanému titulom primeranej náhrady za zrušené spoluvlastníctvo sumu 21.933,34 eura do desiatich dní od právoplatnosti rozsudku, IV. žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobkyni trovy konania pozostávajúce zo súdneho poplatku v rozsahu 50 %, pričom o výške týchto trov rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením. Uviedol, že pri rozhodovaní o tom, komu nehnuteľnosť prikázať do výlučného vlastníctva, je potrebné zohľadniť najmä veľkosť podielov a prihliadnuť na účelné využitie veci. Súd mal prihliadnuť na vyšší podiel žalobkyne na spoločnej nehnuteľnosti a nemal zohľadniť to, že nehnuteľnosť výlučne užíva a stará sa o ňu žalovaný, pretože v konaní bolo preukázané, že žalovaný takýmto spôsobom v podstate popieral vlastnícke a užívacie práva žalobkyne. Žalobkyňa bola väčšinou spoluvlastníčkou, mala mať teda právo rozhodovať o hospodárení so spoločnou vecou, teda aj o tom, ako sa vec bude využívať. Napriek tomu o využití spoločnej veci rozhodoval žalovaný. Žalovaný z takého nerešpektovania práv žalobkyne nemôže profitovať tým, že jeho výlučné užívanie nehnuteľnosti je argumentom pre prikázanie nehnuteľnosti do jeho vlastníctva. Taktiež je potrebné prihliadnuť aj na pripravenosť žalobkyne okamžite zaplatiť žalovanému za jeho spoluvlastnícky podiel prislúchajúcu sumu. O trovách celého konania rozhodol podľa § 396 ods. 2 v spojení s § 255 ods. 1 a § 257 CSP.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 4Cdo/269/2020 z 27. apríla 2022 rozsudok Krajského súdu v Prešove z 18. decembra 2019 sp. zn. 23Co/48/2019 z dôvodu nepreskúmateľnosti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení uviedol, že vo vzťahu k určeniu komu bude nehnuteľnosť prikázaná do výlučného vlastníctva odvolací súd len skonštatoval, že „súd mal prihliadnuť na vyšší podiel žalobkyne na spoločnej nehnuteľnosti a nemal zohľadniť to, že nehnuteľnosť výlučne užíva a stará sa o ňu žalovaný“ a odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu vo vzťahu ku skutočnosti, že „okrem žalovaného žiaden z dedičov, t. j. ani žalobkyňa ani pôvodný spoluvlastník K. G. neprejavil záujem o predmet sporu, záujem predmet sporu udržiavať či využívať pre seba“ neobsahuje žiadne odôvodnenie. Zároveň dovolací súd poukázal na bod 35. rozsudku súdu prvej inštancie, ktorý vo svojom rozhodnutí citoval rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/33/2010, ktorý vo svojom rozhodnutí vyslovil názor, že „v rámci posudzovania účelného využitia veci možno okrem veľkosti podielov zohľadniť viaceré skutočnosti rozhodujúce pre rozhodnutie o tom, ktorému z účastníkov bude vec prikázaná do vlastníctva. Pre rozhodnutie súdu komu nehnuteľnosť prikázať nie je absolútne rozhodujúca ani výška podielov, ani účelné využitie veci, ale ide o súhrn skutočností, ktoré sú v danej veci relevantné. Zákon zohľadňuje variabilitu a zložitosť mnohých situácií a preto prenecháva

riešenie na úvahe súdu. Otázka, komu bude vec prikázaná, záleží vždy na úvahe súdu“. Dovolací súd vytkol odvolaciemu súdu, že k tomuto záveru súdu prvej inštancie nezaujal žiadne stanovisko a vo svojom rozhodnutí sa nevysporiadal ani s tvrdením žalovaného, že žalobkyňa mala záujem nehnuteľnosť odpredať a teda nie je zrejmé, akými úvahami sa odvolací súd riadil, keď nehnuteľnosť prikázal do výlučného vlastníctva žalobkyne napriek tomu, že túto užíva výlučne žalovaný a má záujem o jej prikázanie do svojho vlastníctva.

4. Krajský súd v Prešove na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 8. decembra 2022 sp. zn. 23Co/6/2022 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie s výnimkou výroku o povinnosti žalobkyne zaplatiť súdny poplatok tak, že I. zrušil podielové spoluvlastníctvo žalobkyne a žalovaného k rekreačnej chate súp. č. XXXX, postavenej na pozemku C-KN parc. č. XXX a k pozemku C-KN parc. č. XXX, zastavané plochy a nádvoria o výmere 310 m², to všetko zapísané na LV č. XXX, k. ú. V., II. prikázal do výlučného vlastníctva žalobkyne rekreačnú chatu súp. č. XXXX, postavenú na pozemku C-KN parc. č. XXX a pozemok C-KN parc. č. XXX, zastavané plochy a nádvoria o výmere 310 m², to všetko zapísané v katastri nehnuteľností na LV č. XXX, k. ú. V., III. žalobkyni uložil povinnosť zaplatiť žalovanému titulom primeranej náhrady za zrušené spoluvlastníctvo sumu 21.933,34 eura do 10 dní od právoplatnosti tohto rozsudku, IV. žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobkyni trovy konania pozostávajúce zo súdneho poplatku v rozsahu 50 % pričom o výške týchto trov rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením a V. žalovanému trovy dovolacieho konania nepriznal. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že pri rozhodovaní o tom, komu nehnuteľnosť prikázať do výlučného vlastníctva, je potrebné zohľadniť najmä veľkosť podielov a prihliadnuť na účelné využitie veci a je potrebné zohľadniť všetky skutočnosti, ktoré sú v danej veci relevantné. Za relevantné odvolací súd považoval veľkosť podielu, pričom spoluvlastnícky podiel žalobkyne je väčší, ako spoluvlastnícky podiel žalovaného. Relevantné je aj účelné využitie veci - v tomto smere je postavenie oboch spoluvlastníkov rovnaké, pretože obaja majú možnosť nehnuteľnosť účelne využívať. Relevantná je aj skutočnosť, že okrem žalovaného žiaden z dedičov nejavil záujem o predmet sporu a to, že podľa tvrdenia žalovaného žalobkyňa mala záujem nehnuteľnosť odpredať. Odvolací súd k týmto skutočnostiam uviedol, že zo spisu aj z vyjadrenia žalobkyne vyplýva, že v rámci snahy o uzavretie dohody o vyporiadanie podielového spoluvlastníctva bola žalobkyňa ochotná nehnuteľnosť prediť, k predaju však nedošlo a teraz už žalobkyňa nemá záujem o predaj nehnuteľnosti, ale chce sa stať jej výlučnou vlastníčkou. Odvolací súd bol názoru, že relevantné by boli aj tvrdenia žalovaného, že žalobkyňa účelovo zvýšila svoj spoluvlastnícky podiel na spoločnej nehnuteľnosti, že nemá reálny záujem o užívanie nehnuteľnosti, že nehnuteľnosť v jej správe chátra, avšak tieto tvrdenia nemal preukázané. Relevantná by bola aj skutočnosť, že žalovaný chce v tejto chate bývať, avšak z vyjadrenia žalovaného vyplýva, že svoju bytovú potrebu má vyriešenú nájomom. Odvolací súd zohľadnil vyššie uvedený komplex skutočností a dospel k záveru, že nehnuteľnosť je potrebné prikázať do výlučného vlastníctva žalobkyne. Uviedol, že obaja spoluvlastníci majú záujem o prikázanie nehnuteľnosti do ich vlastníctva, obaja majú k dispozícii finančné prostriedky na vyplatenie podielu druhého spoluvlastníka, obaja môžu nehnuteľnosť účelne využiť, tieto kritériá nie sú v prospech ani žalobkyne ani žalovaného. Z ostatných kritérií je v prospech žalobkyne jej vyšší podiel na spoločnej nehnuteľnosti, pričom v prospech žalovaného nesvedčí žiadne ďalšie kritérium. Z uvedených dôvodov odvolací súd za výlučného vlastníka spoločnej nehnuteľnosti určil žalobkyňu a prikázal žalobkyni vyplatiť žalovanému náhradu za jeho podiel na spoločnej nehnuteľnosti, ktorá je vo výške 21.933,34 eura (ako 7/24 zo sumy 75.200 eur, ktorú súd prvej inštancie zistil ako hodnotu spoločnej nehnuteľnosti). Vzhľadom na pripravenosť žalobkyne zaplatiť cenu okamžite, súd určil lehotu plnenia 10 dní od právoplatnosti rozsudku. Podľa názoru odvolacieho súdu pre rozhodnutie sú dôležitejšie postoje spoluvlastníkov prezentované v súdnom konaní, nie postoje prezentované pri snahe o uzavretie dohody o vyporiadanie podielového spoluvlastníctva. Ak dohoda uzavretá nebola, je prirodzené, že spoluvlastníci môžu zmeniť svoj postoj k tomu, kto má byť vlastníkom spoločnej veci po zrušení spoluvlastníctva. Preto odvolací súd zohľadňuje postoj oboch spoluvlastníkov v čase rozhodovania, pričom v tom čase obaja spoluvlastníci mali záujem o prikázanie nehnuteľnosti do svojho vlastníctva a úvodný postoj žalovaného nie je argumentom, pre prikázanie veci do jeho vlastníctva, pretože ak by mal reálny záujem, bol by uzavrel dohodu a vyplatil podiel žalobkyne. Pokiaľ žalovaný uviedol, že predal svoj byt aby mohol vyplatiť podiel žalobkyne, odvolací súd nepovažoval za dôvod pre prikázanie nehnuteľnosti žalovanému skutočnosť, že žalovaný predal byt aby získal finančné

prostriedky na vyplatenie žalobkyne, nakoľko žalovaný tak urobil až počas konania, pričom od doručenia návrhu mu bolo zrejmé, že žalobkyňa po neúspešnej snahe o zrušenie spoluvlastníctva dohodou žiada nehnuteľnosť prikázať do svojho vlastníctva. Rovnako odvolací súd nepovažoval za dôvod pre prikázanie nehnuteľnosti žalovanému skutočnosť, že chcel v tejto chate bývať, pretože jeho bytová potreba je zabezpečená. O trovách celého konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP a § 257 CSP. Za dôvody hodné osobitného zreteľa považoval skutočnosť, že sa jednalo o konanie, ktoré mohlo začať na návrh ktoréhokoľvek z podielových spoluvlastníkov a teda nie je možné hovoriť o úspechu alebo neúspechu strán. Sporom sa riešil právny status oboch strán sporu k spoločnej nehnuteľnosti. Považoval za spravodlivé, aby iba nevyhnutné náklady tohto konania (súdny poplatok) znášali rovným dielom obaja podieloví spoluvlastníci a preto rozhodol, že žalovaný je povinný nahradiť žalobkyni polovicu trov pozostávajúcich zo súdneho poplatku. O trovách dovolacieho konania rozhodol podľa § 453 ods. 3 CSP, § 262 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktoré odôvodnil tým, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP), rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, pričom záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP) a záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c) CSP). Uviedol, že súd prvej inštancie v bodoch 35. až 38. odôvodnil svoje rozhodnutie, pričom poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo/33/2010 a pri rozhodovaní vzal do úvahy skutočnosť, že podiel žalobkyne na predmete sporu je vyšší, avšak v konaní bolo preukázané, že o nehnuteľnosť sa už niekoľko rokov stará výlučne žalovaný. Bol názoru, že z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu však dostatočne nevyplyva, prečo nebol správny právny názor prvostupňového súdu podložený aj judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, keď odvolací súd síce v odôvodnení rozsudku uviedol, že v zmysle rozhodnutia dovolacieho súdu, okrem zohľadnenia veľkosti podielov a prihliadnutia na účelné využitie veci zohľadnil aj všetky skutočnosti, ktoré sú v danej veci relevantné, avšak tento komplex skutočností nedostatočne odôvodnil. Poukázal na skutočnosť, že prvostupňový súd odôvodnil svoje rozhodnutie dostatočne poukazujúc tak na posúdenie veľkosti podielov ako aj na posúdenie účelného využitia veci a na súhrn skutočností, ktoré sú v danej veci relevantné, pričom odvolací súd vo svojom odôvodnení dostatočne nezdôvodnil súhrn skutočností relevantných na rozhodnutie v danej veci, keď sa nevysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup nie je v odôvodnení dostatočne vysvetlený a to nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Výtkol odvolaciemu súdu, že sa v rozhodnutí obmedzil iba na stručné odôvodnenie a na všeobecnú úvahu, bez toho, aby sa akýmkoľvek spôsobom zaoberal konkrétnymi a jednoznačnými námietkami žalovaného, ktoré boli pre rozhodnutie podstatné a právne významné, čím je jeho rozhodnutie nepreskúmateľné. Namietal, že až do podania žaloby nemala žalobkyňa žiaden problém s tým, že danú nehnuteľnosť užíva žalovaný a tak ako uviedla vo svojej výpovedi prístup k nehnuteľnosti mala, keďže chodila nehnuteľnosť kontrolovať a žalovaný v konaní preukázal, že má dostatok finančných prostriedkov na vyplatenie žalovanej a že stále to bol on, ktorý prejavoval záujem o kúpu tejto nehnuteľnosti, pričom práve žalobkyňa túto nehnuteľnosť chcela odpredať. Uviedol, že odvolací súd sa vo svojom odôvodnení nevysporiadal s vyššie uvedenými argumentmi a za rozhodujúce hľadisko zobral len veľkosť spoluvlastníckeho podielu, keď jednotlivým posudzovaným kritériám nevenoval náležitú pozornosť, iba ich stroho vymenoval. Podľa žalovaného sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v otázke posúdenia veľkosti podielov a účelného využitia veci a v tejto súvislosti poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo/33/2010, rozbor Najvyššieho súdu SSR z 8. marca 1973, sp. zn. Cpj 8/72, R 54/1973, rozhodnutie NS ČR, sp. zn. 22Cdo/1644/2005) s tým, že odvolací súd nepostavil všetky posudzované relevantné rozhodujúce skutočnosti na rovnakú úroveň, čo následne viedlo k nesprávnemu záveru, že žalobkyňa a žalovaný sú si v otázke posudzovania všetkých relevantných skutočností na roveň, okrem vyššieho podielu na spoločnej nehnuteľnosti na strane žalobkyne, čo viedlo odvolací súd k nesprávnemu rozhodnutiu, že pri hodnotení kritérií má žalobkyňa prospech, dôsledkom čoho bolo že veľkosť podielov je rozhodujúca. Bol názoru, že odvolací súd nesprávne právne posúdil hľadisko účelného využitia veci,

keď účelné využitie vecí (pričom v odôvodnení vôbec nie je konkrétne uvedené v čom má spočívať) nie je u oboch spoluvlastníkov rovnaké, pričom v tejto rovine nie je možné uvažovať len o tom, či na oboch stranách existuje možnosť nehnuteľnosť účelne využívať, ale je nevyhnutné zohľadniť napr. aj skutočnosť, kto túto nehnuteľnosť zveľadil a pod. pričom vyplýva z vykonaného dokazovania, že od úmrtia matky v roku 2013 výlučne iba žalovaný túto nehnuteľnosť účelne využíval a teda túto nehnuteľnosť zveľadoval, zhodnocoval a to aj vzhľadom na jeho zámer s touto nehnuteľnosťou podniknúť. Zdôraznil, že túto stavbu udržiaval, vykonával na nej nespočetné opravy a investoval do nej nemalú sumu a je i naďalej sám schopný sa o jej údržbu starať, pričom žalobkyňa na výzvy žalovaného ohľadom potreby vykonania nutných opráv nikdy nereagovala a svojím konaním sama spôsobila taký stav, ktorý viedol ku vzniku škôd (vypnutie ističov viedlo k poškodeniu bojlerov). Uviedol, že oznámil odvolaciemu súdu právoplatnosť rozhodnutia Okresného súdu Poprad sp. zn. 20C/8/2018, v zmysle ktorého bola žaloba žalobkyne, ktorou sa domáhala určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti parc. č. XXX/XX o výmere 26 m², zastavané plochy a nádvoria zapísanej na LV č. XXXX k. ú. V., ktorej vlastníkom je žalovaný, zamietnutá. Na tomto pozemku je vybudovaná studňa, na ktorú je napojené vodovodné potrubie do nehnuteľnosti - rekreačnej chaty (táto nehnuteľnosť je predmetom vyporiadania podielového spoluvlastníctva). Mal za to, že aj túto skutočnosť mal vziať odvolací súd do úvahy, pretože pri prikázaní nehnuteľnosti žalobkyne žalobkyňa nebude mať prístup k vode, ktorá sa nachádza na pozemku žalovaného. Bol názoru, že odvolací súd nesprávne posúdil vec, keď pri rozhodovaní nezohľadnil skutočnosť, že žalovaný mal od počiatku (od smrti matky) záujem o nadobudnutie tejto nehnuteľnosti, pričom s touto žiadosťou sa obrátil na svojich súrodencov. V konečnom dôsledku, však nehnuteľnosť bola prikázaná spoluvlastníkovi - žalobkyni - pôvodne nežiadajúcej, ktorá len z pomsty chytivej pohnútky o túto nehnuteľnosť prejavila záujem, ktorý trvá v pomere k záujmu žalovaného omnoho kratšiu dobu. Nepovažoval za spravodlivé, aby bol zohľadnený len postoj prezentovaný v súdnom konaní, ale mal za to, že bolo potrebné prihliadnuť aj na záujem v rámci iných mimosúdnych jednaní a dohôd. Mal za to, že podstatný je postoj prezentovaný práve pri snahe o uzavretie dohody, kedy aj sama žalobkyňa bola za jej uzatvorenie a zo žalovanému neznámych dôvodov k tejto dohode nedošlo, čo mu však nemôže byť na príťaž. Nepovažoval za správny názor súdu, že bytová potreba žalovaného je vyriešená, pretože tento predal byt vo svojom výlučnom vlastníctve práve kvôli tomu, aby mal prostriedky na vyplatenie žalobkyne a aby tak býval vo svojom, nie aby býval v prenajatom byte. Mal za to, že odvolací súd opomenul skúmať a následne správne vyhodnotiť najmä to, ktorý z podielových vlastníkov chatu doposiaľ obýval (žalovaný), je na užívanie z hľadiska naliehavosti bytovej potreby najviac odkázaný (žalovaný), dom udržiaval a opravoval (žalovaný), vykonal investície na zveľadenie (žalovaný), je schopný a ochotný sa o nehnuteľnosť naďalej starať (žalovaný). Uzavrel, že odvolací súd nesprávne určil primeranú náhradu za podiel na spoločnej nehnuteľnosti, nakoľko vychádzal zo znaleckého posudku č. 13/2018 vypracovaným 10. mája 2018 a na účely výpočtu primeranej náhrady je nevyhnutné, aby súd vychádzal zo znaleckého posudku o obvyklej cene nehnuteľnosti a z jej ceny v čase vyporiadania. Keďže odvolací súd vzal za základ znalecký posudok vypracovaný pred viacerými rokmi, potom nevychádzal z ceny v čase vyporiadania, a jeho rozhodnutie tak spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Navrhol odklad právoplatnosti a vykonateľnosti napadnutého rozsudku. Zároveň navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že potvrdí rozhodnutie súdu prvej inštancie.

6. Žalobkyňa sa k podanému dovolaniu nevyjadřila.

7. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. Podľa § 444 ods. 2 CSP ak nejde o rozhodnutie, ktoré ukladá povinnosť plniť, dovolací súd môže na návrh odložiť jeho právoplatnosť, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa; ustanovenie § 230 tým nie je dotknuté.

8. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia podľa ustanovenia § 444 ods. 1 CSP a v súlade s ustálenou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie. Uvedený procesný postup z ústavnoprávneho hľadiska považuje za udržateľný aj Ústavný súd Slovenskej republiky (m. m. IV. ÚS 158/2022, IV. ÚS 442/2022).

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

10. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

11. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolačný dôvod sa vymedzí tak, že dovolaateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

13. Dovolačný súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolačím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolaťela vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolačný dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolačný súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolaateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

14. Dovolaateľ vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia, jeho arbitrárnosť, neodôvodnenie odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, nedostatočné odôvodnenie a arbitrárnosť vo vzťahu k aplikácii § 142 Občianskeho zákonníka.

15. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na

zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

16. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

17. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že sudy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

18. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

19. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu.

20. Keď sa odvolací súd rozhodujúci o opravnom prostriedku odvolateľa nevysporiada s právne relevantnou argumentáciou odvolateľa adekvátne a preskúmateľne alebo nekonštatuje irelevantnosť jeho právnej argumentácie, poruší základne právo na súdnu ochranu garantovanú podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý proces garantované podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (pozri napr. III. ÚS 402/08). Pokiaľ odvolací súd vôbec nepristúpi k vysporiadaniu sa s podstatnými argumentami odvolateľa, tieto bez primeraného vysvetlenia ignoruje a neaplikuje relevantnú právnu úpravu, porušuje tým právo odvolateľa na spravodlivý proces (por. II. ÚS 120/2020).

21. V súvislosti s vadou § 420 písm. f) CSP dovolateľ namietal nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu. Mal za to, že odvolací súd sa nevysporiadal s ním uvádzanými podstatnými tvrdeniami (§ 387 ods. 3 CSP), keď namietal, že danú nehnuteľnosť užíva od počiatku žalovaný a v konaní preukázal, že má dostatok finančných prostriedkov na vyplatenie žalovanej, pričom odvolací súd sa touto argumentáciou vôbec nezaoberal.

22. Po preskúmaní dôvodov napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd dospel k záveru, že toto rozhodnutie nespĺňa kritéria pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 393 ods. 2 CSP a preto ho nemožno považovať za preskúmateľné. Z dôvodov rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva jednoznačný záver, že odvolací súd pri riešení otázky, ktorému zo spoluvlastníkov má byť nehnuteľnosť prikázaná do výlučného vlastníctva (po tom ako obaja súhlasili so zrušením podielového spoluvlastníctva) za rozhodujúce kritérium považoval veľkosť spoluvlastníckeho podielu. Súčasne však z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že v skutočnosti žalobkyňa nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom vyporiadania neužíva, ale tieto nehnuteľnosti užíval v čase vyhlásenia napadnutého rozhodnutia žalovaný. Dovolací súd nespochybňuje, že otázka, ktorému zo spoluvlastníkov bude vec prikázaná za náhradu závisí od úvahy súdu. Predmetná úvaha však musí byť preskúmateľná tak, aby bolo z nej zrejmé, podľa akých kritérií súd postupoval a akými sa riadil. V danom prípade odvolací súd uviedol, že pri svojom rozhodovaní nezohľadňoval len veľkosť spoluvlastníckych podielov, ale skúmal i ďalšie relevantné aspekty, neuviedol však presvedčivým spôsobom ako ich vyhodnotil. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí uviedol, že za relevantné považoval veľkosť podielu, pričom spoluvlastnícky podiel žalobkyne je väčší, ako spoluvlastnícky podiel žalovaného; relevantné je aj účelné využitie vecí - v tomto smere je postavenie oboch spoluvlastníkov rovnaké, pretože obaja majú možnosť nehnuteľnosť účelne využívať a relevantná je aj skutočnosť, že okrem žalovaného žiaden z dedičov nejavil záujem o predmet sporu a to, že podľa tvrdenia žalovaného žalobkyňa mala záujem nehnuteľnosť odpredať. Odvolací súd k týmto skutočnostiam uviedol, že zo spisu aj z vyjadrenia žalobkyne vyplýva, že v rámci snahy o uzavretie dohody o vyporiadanie podielového spoluvlastníctva bola žalobkyňa ochotná nehnuteľnosť prediť, k predaju však nedošlo a teraz už žalobkyňa nemá záujem o predaj nehnuteľnosti, ale chce sa stať jej výlučnou vlastníčkou. Odvolací súd bol názoru, že relevantné by boli aj tvrdenia žalovaného, že žalobkyňa účelovo zvýšila svoj spoluvlastnícky podiel na spoločnej nehnuteľnosti, že nemá reálny záujem o užívanie nehnuteľnosti, že nehnuteľnosť v jej správe chátra, avšak tieto tvrdenia nemal preukázané. Relevantná by bola aj skutočnosť, že žalovaný chce v tejto chate bývať, avšak z vyjadrenia žalovaného vyplýva, že svoju bytovú potrebu má vyriešenú nájomom. Odvolací súd zohľadnil vyššie uvedený komplex skutočností a dospel k záveru, že nehnuteľnosť je potrebné prikázať do výlučného vlastníctva žalobkyne. Uviedol, že obaja spoluvlastníci majú záujem o prikázanie nehnuteľnosti do ich vlastníctva, obaja majú k dispozícii finančné prostriedky na vyplatenie podielu druhého spoluvlastníka, obaja môžu nehnuteľnosť účelne využiť, tieto kritériá nie sú v prospech ani žalobkyne ani žalovaného. Z ostatných kritérií je v prospech žalobkyne jej vyšší podiel na spoločnej nehnuteľnosti, pričom v prospech žalovaného nesvedčí žiadne ďalšie kritérium. Dovolací súd má za to, že odvolací súd na námietky žalovaného, ktoré predostieral v priebehu celého konania riadne nereagoval. Ide pritom všetko o skutočnosti (veľkosť podielov, účelné využitie vecí, čo je predmetom vyporiadania a ďalšie), na ktoré poukazoval žalovaný už počas celého sporu (nielen v odvolacom konaní). Odvolací súd nereagoval na námietky žalovaného riadne, dostatočne nevysvetlil, prečo nevzal pri svojom rozhodovaní do úvahy aj ním uvádzané argumenty. Len veľmi stroho uviedol, že skúmal i ďalšie relevantné aspekty, ktoré však dostatočným spôsobom neodôvodnil. Odvolací súd sa vo svojom rozhodnutí nezaoberal aspektom, že predmetnú nehnuteľnosť od začiatku užíva žalovaný, zabezpečuje jej prevádzku i starostlivosť o ňu, od začiatku prejavuje záujem o jej vlastníctvo a má i dostatok finančných prostriedkov na vyplatenie spoluvlastníckeho podielu žalobkyne. Odvolací súd taktiež dostatočnou úvahou nevysvetlil, akým spôsobom má žalovaný vyriešenú bytovú otázku, keď podnájom bytu nie je možné považovať za trvalé vyriešenie bytovej otázky. V neposlednom rade odvolací súd nevysvetlil, na základe akých úvah vychádzal pri určení primeranej náhrady za podiel na spoločnej nehnuteľnosti zo znaleckého posudku vypracovaného 10. mája 2018, keď vyhlásil rozsudok 8. decembra 2022, teda štyri roky po vypracovaní znaleckého posudku. Napokon sa odvolací súd vo svojom rozhodnutí nevysporiadal ani s tvrdením žalovaného, že žalobkyňa mala záujem nehnuteľnosť odpredať a teda nie je zrejmé, akými úvahami sa odvolací súd riadil, keď nehnuteľnosť prikázal do výlučného vlastníctva žalobkyne napriek tomu, že túto užíva výlučne žalovaný a má záujem o jej prikázanie do svojho vlastníctva. V dôsledku absencie riadneho vyporiadania sa so všetkými relevantnými námietkami sa stala úvaha odvolacieho súdu, na základe ktorej určil ktorému zo spoluvlastníkov pripadne vec do podielového spoluvlastníctva nepreskúmateľnou.

23. Napokon dovolací súd dáva do pozornosti odvolaciemu súdu, že žalovaný v priebehu dovolacieho konania predložil dovolaciemu súdu žiadosť o začatí konania o odstránení stavby, ktorú podala žalobkyňa 15. augusta 2023 a ktorou žiada o odstránenie stavby, ktorá je predmetom tohto sporu.

24. Odvolací súd teda neposkytol dovolateľovi náležitú a zrozumiteľnú odpoveď na jeho podstatné tvrdenia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu musí byť pritom aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 393 ods. 2 CSP, je nepreskúmateľné. Takéto arbitrárne rozhodnutie súdu odníma strane sporu možnosť uskutočňovať procesné práva a v konečnom dôsledku porušuje jej právo na spravodlivý súdny proces (čo zakladá vadu konania podľa § 431 ods. 1 CSP v spojení s § 420 písm. f) CSP), pretože jej upiera možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci opravných prostriedkov; tak ako tomu bolo v prejednávanom prípade.

25. Dovolací súd konštatuje, že uvedené nedostatky odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu v otázke väd konania namietaných dovolateľom majú v danom prípade za následok, že napadnuté rozhodnutie nespĺňa požiadavky stanovené súdu v ustanovení § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 393 ods. 2 CSP na riadne odôvodnenie rozsudku. Z tohto dôvodu je dovolanie žalovaného procesne prípustné podľa § 420 písm. f) CSP a dovolateľ v ňom dôvodne namieta ním uvádzanú procesnú vadu zmätočnosti, pretože mu týmto nesprávnym procesným postupom súdu bolo znemožnené realizovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

26. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je prípustné a zároveň dôvodné, a teda je potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

27. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa do 30. júna 2016 ustálila na tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti znemožňujúcej strane realizáciu jej procesných oprávnení, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší bez toho, aby sa zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (1Cdo/44/2015, 2Cdo/111/2014, 3Cdo/4/2012, 4Cdo/263/2013, 5Cdo/241/2013, 6Cdo/591/2015, 7Cdo/212/2014, 8Cdo/137/2015) a na tom zotrúva rozhodovacia prax najvyššieho súdu aj po nadobudnutí účinnosti predpisov tvoriacich súčasť rekodifikácie slovenského civilného procesu (2Cdo/5/2018, 3Cdo/146/2018, 8Cdo/70/2017). Dovolací súd preto ani v tomto prípade neposudzoval dovolanie z hľadiska opodstatnenosti argumentácie majúcej väzbu na riešenie právnych otázok (čo v konkrétnostiach znamená tak z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, ako aj jeho dôvodnosti v zmysle § 432 rovnakého zákona).

28. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

29. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.